

Kázání ze mše svaté

slavené po kanovnické instalaci

Kanovník
doc. Stanislav Příbyl

18. ledna L. P. 2025

Bratři a sestry,

německé úsloví „*junge Revolutionäre, alte Ratsherren*“ lze přeložit jako: „mladí revolucionáři, staří páni radní“, ba dokonce „staří vašnostové“. Ano, bývá tomu tak: ti mladí, dynamičtí, kterým leží svět či církev u nohou, jsou plní představ, jakými revolučními a zaručeně účinnými opatřeními by změnili chod zastaralých a zkosnatělých institucí, v nichž sami působí. Postupem času se však v systému zabydlí a stávají se i funkcionáři; získávají tak pozice, které jako mladí netrpělivci kritizovali. V církvi je přímo prototypem takové „vašnostovské“ usedlé funkce kanovník.

Eichstättský biskup Walter Mixa si ve svých knižně vydaných rozhovorech postěžoval, že v pokoncilních šedesátých letech se kněží jeho diecéze dohodli, že nebudou prahnout po blýštivých titulech a vyznamenáních. Biskup již nebude udělovat kanovnické a další čestné hodnosti, aby tak kněží dosáhli náležité nezištnosti ve své službě a netoužili po projevech vnějšího uznání. Biskup Mixa, který pak zdědil následky takto pojaté „pokory“, však zjistil, že mu stát vyznamenává vynikající kněze, zatímco on, jejich biskup, sám postrádá prostředky, jak takovým kněžským osobnostem veřejně vyjádřit upřímný vděk.

Kromě této praktické stránky, která ukazuje přirozenou potřebu vyznamenávat, je zde ještě další, řekněme „obsahový“ aspekt přechodu od horečnatých revolucionářů k usazeným funkcionářům. Příkladem může být sám zesnulý papež Benedikt XVI. Stále se opakuje klišé o tom, že mladého, energického a progresivního teologa Ratzingera postupem času vystřídal zpátečnický, autoritářský konzervativec, který to dotáhl ve funkcích díky této osobní proměně až na papeže. Záměrně se však přitom ignoruje holá skutečnost, kterou vyjadřuje tentokrát latinské úsloví: *tempora mutantur et nos mutamur in illis*: časy se mění a my se proměňujeme v nich. Změna Ratzingerových postojů byla totiž dána především radikální proměnou vnějších okolností: progresivistický teologický proud, do něž byl „mladý Ratzinger“ zaškatulkován, se velmi nápadně a radikálně začal odchylovat od zjevené pravdy o Kristu, kterou Ratzinger toužil upřímně obohatit, a došlo k obratu směrem k člověku, který se soustředí na sebe sama a chce pravdu přetvářet k obra-

zu svému. Nikoli Ratzingerova osobnost, ale atmosféra v pokoncilní církvi se s neuvěřitelnou rychlostí proměnila. Tak se mladý progresivní teolog postupně stal „vašnostou“, ačkoliv významný švýcarský teolog Hans Urs von Balthasar si prý slovo „progresivní“ ošklivil tak, že kdykoli jej zaslechl, vytanula mu prý na mysl jen choroba zvaná „progresivní paralýza“. Navíc, když čteme Ratzingerovy publikace z raného období, nacházíme zde téhož Krista, jako v jeho pozdějších, „konzervativních“ textech a projevech. V tom k žádné změně nedošlo.

V evangeliu ukazuje Jan Křtitel na přicházejícího Krista a volá: „*Hle, beránek Boží, který snímá hříchy světa!*“ Jan neukazuje na sebe, ale na Krista. Také osobnost kněze má poukazovat především na Krista. Již od svatého Ambrože známe úvahu o tom, že kněz sloužící eucharistii pronáší slova ustanovení nejprve v minulém čase, jakožto vyprávění o Ježíšově poslední večeři, tedy že Kristus tehdy „*vzal chléb, vzdal díky, požehnal, lámal, dával učedníkům a řekl...*“. Pro samotná slova proměnění však celebrující kněz přechází do první osoby jednotného čísla v přítomném čase a přímo se tu ztotožňuje s Kristem, když říká: „*toto je moje tělo...*“. Odtud také pozdější formule *sacerdos – alter Christus*: kněz je „druhým Kristem“, přestože zní snad až příliš troufale, označit slabé a hříšné kněze, jejichž lidské poklesky jsou někdy tak ubohé, za totožné se samotným Kristem. Proto nám může pro celistvější uchopení kněžské identity posloužit také její „janovský“ aspekt, totiž úloha kněze poukazujícího na Krista, „*beránka snímajícího hříchy světa*“, o němž Jan Křtitel také říká to, co by si měl každý kněz stále uvědomovat: „*On musí růst, já však se menšit*“. Podobně nám sděluje prolog čtvrtého evangelia: „*Jan sám nebyl tím světlem, ale přišel, aby vydal svědectví o tom světle*“.

Toto je nesmírně obtížné dilema kněžské existence: být výraznou a vyprofilovanou osobností, ale zároveň nepřehlušovat a nezastiňovat samotného Krista. Jsou kněží, kteří se schovávají v opatrnické nezřetelnosti a šedivé nezdílnosti, která sotva koho může oslovit. Na druhé straně jsou osoby za kněze vysvěcené, které se svým zbytnělým egem, pohlcujícím Krista, stávají spíše sebekarikaturami, jež všechno filtrují pouze skrze sebe, hlásají především sebe sama a své osobní názory, byť si umí často získávat početné fankluby. Přivádějí ovšem své příznivce především k sobě; Kristus je zde nástrojem, nikoli cílem.

Poté, co Jan Křtitel dokončil své svědectví o Kristu a byl posléze uvržen do vězení, neměl starost o sebe sama, o to, zda a kdy jej čeká smrt. Měl jen palčivou starost o to, zda se sám nemínul cílem. Proto vysílá z vězení své učedníky za Kristem, aby se jej otázali: „*Jsi ten, který má přijít, nebo máme čekat jiného?*“ Jan tak zachoval svoji identitu a přitom opět toužil, i ve svých pochybnostech, dát Kristu růst, aby on sám již v pokoře mohl opustit scénu.